

پښتو ټولنې موسلمان بهرني بهرني څه ده؟

پښتو ټولنې موسلمان بهرني څه ده؟

پښتو ټولنې موسلمان بهرني څه ده؟

پښتو ټولنې موسلمان بهرني څه ده؟

۲۵- وا به سوده که په رتوکخانه که ت
په رتوکی جوړ او جوړی تیدا بیت بو
پرکردنه وهی هه موو پیو یستییه کان،
وچاره سه رکړدی هه موو بابه ته کان، چونکه
موسلمان پیو یستی به زانیی هه موو
حوکمه کانی دین و کاروباری
بیرو باوه رپه که یه تی، وزانیی هه والی جیهانی
ئیسلامی و کیشی هه موسلمان، وهه ست
کردن به و هوکارانه ی که یارمه تیت ده دات له
په روه رده کړدی مال و مندال و خیزان،
وه ته ماشا کړدی ژیان نامه ی پی شینه
چاکه کان و وه رگرتنی په ند و ناموژگاری
لینانه وه.

۲۶- نه گهر په رتوکیکی خو ش و به سوده
سه رهنجی راکیشایت هه ول بده بینا سی نیت
وبیده ییت به خوشکه موسلمان ه کانت، وه
هانیان بده ییت له سه ر خویندنه وهی، وه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله
وعلى آله وصحبه ومن والاه، وبعد:

په رتوکخانه:

۲۳- سوربه له سه ر هه لب ژاردن
و کړکردنه وهی په رتوکی چاک و به سوده بو
پیکه وه نانی په رتوکخانه یه که له مال وه که
سودی هه بیت بو هه موو نه ند امانی
خیزانه که ت.

۲۴- خو ت بیاریزه له وهی که کاته که ت به
فیرو بده ییت له خویندنه وهی په رتوکی بی
سود، وه خو ت به دوور بگره له خویندنه وهی
په رتوکی زیان به خش وهک: گو ژاره
روخوا وه کان و به سه ر هات و رومانی روخینه ر
که نو سه ره کان یان مه به ستیان
بلا و کړدنه وهی خرابه کارییه، وه نا گدار به نه م
شتانه نه به یته وه بو مال ه که ت.

ئەوا ئەو ئافرەتە ئاواو ئاوايە، واتە: زينا كارە.

وہ جل وبەرگەت ھەموو لەشت داپۆشیت.

۳۰- ئەگەر لە بازار بوویت یان لە ریی بازار

زۆر ئاوپ مەدەرەو، چونکە چاواو خلیسکانی

ترسناکە، وە لە کاتی جی بە جی کردنی

پیوستییە کەت وریابە زۆر قسە لە گەل

فرۆشیارە کە مەکە، چونکە دەبیته ھۆی

نەمانی شەرم و کردنە و ھەی دەرگای ئاشوب

وخرابە کاری.

۳۱- ئەگەر خرابە یەکت بینی لە بازار یان لە

ریی بازار ئەوا پیوستە لە سەرت نکولی لئ

بکەیت، و ئەگەر نەتوانی بە دلت، خواي

گەرە دەفەرمیت:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾

[التوبة: ۷۱].

واتە: باوەردارانی پیاو و ئافرەت ھەندیکیان

پشتیوان و یارمەتیدەر و سەرخەری ھەندیکی

تریانن، فەرمان دەکەن بە چاکە و نکولی

دەکەن لە خرابە.

۳۲- ھەندیک لە ئافرەتان دەرچون بۆ بازار

دەکەنە رابواردنیکی رۆژانەیان، کە زۆر

دەردەچن و ھەموو رۆژیک بە یانیان و ئیواران

ئەگەر پەرتوکیکی خراب و زەرەرمەندت

بەردەست کەوت ئەوا خوشکە کانتی لئ

ئاگادار بکەرەو لە ھەل و خرابە کانی.

۲۷- خویندەن و ھە کاریکی پیوست و گرنگە،

ھەول بەدە بۆ قۆستەن و ھەل و سود

و ھەرگرتن لە کات بۆ زیاد کردنی زانست

وزانیاری.

دەرچون بۆ بازار:

۲۸- سور مەبە لە سەر دەرچون ئەگەر

یەکیک ھەبوو پیوستییە کانی بۆت جی-

بە جی دەکرد، بەلام ئەگەر ناچار بوویت بۆ

دەرچوون با دەرچوونە کەت لە کەترین

کاتدا بیت و بە پیی پیوستییە کەت بیت.

۲۹- ئەگەر دەرچوویت بۆ بازار و یریابە لە

بۆن لە خۆدان و جوانکاری و پۆشینی جل

و بەرگی جوان و سەرەنج راکیش، چونکە

پیغەمبەر لا فەرموویەتی:

(إن المرأة إذا استعطرت فمرت بالمجلس فهي

کذا وکذا . یعنی زانیة)^(۱).

واتە: ئەگەر ئافرەت بۆنی لە خۆی داو بەلای

کۆمەڵیکدا تییەری بۆنی بچیت بە سەریاندا

(۱) (رواه أحمد والترمذي، ولأبي داود والنسائي نحوه،

وصححه الألباني في: مشكاة المصابيح: ۱۰۶۵).

(ما من عبد یرفع یدیه (حتی یریدو إبطه)
یسأل الله مسألة إلا آتاه إياها ما لم یعجل
یقول قد سألت وسألت فلم أعط شیئا)^(۳).

واته: هیچ بنده یه که نییه نه وه بنده دهستی
به رز بکاته وه تا بن بالی ده رکه ویت
وداواکاریه که له خوای گه وره بکات ئیلا
خوای گه وره دهیداتی نه گه ر په له نه کات
ونه لیت داوام کرد وداوام کرد هیچم پی
نه به خشرا.

وه دهست پیگردنی پارانه وه که ت با به
سویاس وستایشی خوا و سه لاوات دان بیت
له سه ر پیغه مبه ر ل، وه هر به مه کوتایی
پی بهینه، وه پرو له خوا بکه به راستی،
پیغه مبه ر ل ده فهرمیت:

(ادعوا الله وأنتم موقنون بالإجابة، واعلموا
أن الله لا یرسجیب دعاء من قلب غافل
لاه)^(۴).

ده بینرین له بازار، په نا ده گرم به خوا له و
کومه له نه بیت، چونکه ده بنه هوئی ناشوب
بو خه لکی وکات به فیرو دانیان.

۳۳- به زه بیه که ت به خوت و هاوسه ره که تدا
بیته وه، باماله که ت نه بیته به شیک له بازار
نه وه ی پیویست نه بیت مه یکره.

پارانه وه:

۳۴- تو لاوازو به پیویست ونه بوونی
به رامبه ر به خوای ده له مهنده بالی ده ست،
با ده ستت هه همیشه به رزکراوه بیت وداوای
لیبوردن و سه لامه تی و سه رکه وتنی دونیا
وقیامت بکه، خوای گه وره وه لامت
ده داته وه، پیغه مبه ر ل ده فهرمیت:

(إن ربکم حی کریم یرسجیب من عبده أن
یرفع إلیه یدیه فیردهما صفراً)^(۵).

واته: په روه ردگارتان به شه رم و
به خشنده یه، شه رم له بنده ی خوئی ده کات
کاتیک که دهستی به رز ده کاته وه به خالی
وبه تال بیگه رینیته وه.

وه ووریابه وپه له مه که له وه لامدانه وه ی،
چونکه پیغه مبه ر ل ده فهرمیت:

(۳) (رواه الترمذی، وصححه الألبانی فی : صحیح سنن

الترمذی: ۲۸۵۳، وصحیح الجامع الصغیر: ۵۷۳۹).

(۴) (رواه الترمذی والحاکم، و حسه الألبانی فی : صحیح

سنن الترمذی: ۳۴۷۹، وصحیح الجامع الصغیر : ۲۴۵،

وصحیح الترغیب والترهیب: ۱۶۵۳).

(۲) (رواه ابن ماجه، وصححه الألبانی فی: صحیح سنن

ابن ماجه: ۱۸۶۵).

(إن الله تعالى قال من عادى لي وليا فقد آذنته بالحرب، وما تقرب إلي عبدي بشيء أحب إلي مما افترضته عليه، وما يزال عبدي يتقرب إلي بالنوافل حتى أحبه، فإذا أحببته كنت سمعه الذي يسمع به، وبصره الذي يبصر به، ويده التي يبطش بها، ورجله التي يمشي بها، وإن سألني لأعطينه، وإن استعاذني لأعيذنه)^(۵).

واته: خوای گه وره ده فهرمیت: هر که سیک دژایه تی خو شه ویستیکی من بکات نه و من جهنگی له دژ راده گه یه نم، وه به ندهی من له من نزیك نابیتته وه به شتیك خو شه ویستتر له لای من له فهرزه کان، وه به به رده وام به ندهی من لیم نزیك ده بیتته وه به نه نجامدانی سوننه ته کان تا وای لی دیت خو شم ده ویت، وه که خو شم ویست نه و چاو وگوی وده ست وپیئی ده پاریزم له تاوان، وه نه گهر داوام لی بکات پیئی ده به خشم، وه نه گهر داوای په نا گرتنم لی بکات نه واپه نای ده دم.

واته: بیارپینه وه له خوا ودلنیا بن له وه لامدانه وهی، وه بزنانن که خوای گه وره وه لامی داوایک ناداته وه له دلکی بی ناگا. وه ووریابه له داوا کردن وپارانه وهی تاوان وخرابه و بچرانی په یوه ندی خزمایه تی، وه نه گهر وه لامیکی ناشکرای داواکه ت نه بینی نه وادل گران مه به، چونکه خوای گه وره بو ت هه لده گریت بو روژی دواپی و بو ت ده کات به پاداشت، یان به نه ندازه ی نه و پارانه وه یه گوناخت لی ده سپریتته وه، یان به نه ندازه ی نه و پارانه وه یه خراپه ت له سه ر لا ده بات.

۳۵- خو ت نزیك بکه ره وه له خوای گه وره به فهرز و سوننه ته کان وه موو شتیك که نزیك بکاته وه له خوای گه وره، پاداشتی گه وره ت ده ست ده که ویت و ده گه یته پله یه کی به رز و ده بیت به یه کی له خو شه ویستانی خوای گه وره نه وانه ی که ترسیان نییه له روژی دواپی و دل ته نگ نابن له وهی له دنیا به جییان هیشتووه، خوای گه وره وه لامی پارانه وه که یان ده داته وه و ناخوشییه کانیا ن لا ده بات و دلین پر ده کات له ئارامی، پیغه مبه ر لا

ده فهرمیت:

(۵) (رواه البخاري: ۶۵۰۲، وانظر: صحيح الجامع

الصغير: ۱۷۸۲، ومشكاة المصابيح: ۲۲۶۶) .

۳۸- سهردانی خزمه کانت بکه ده بیته هوی پیت و به ره کهت له ته من و رۆزیت، وه سور به له سهر سهردانی خزمه کانت وه با سهردانه کانت به سود بیته بۆت، وه هانیان بده له سهر چاکه وه بیان ترسینه له خراپه، وه ئاگاداریان بکه له شتی زهره رمه ند، وه ئامۆژگاریان بکه به وهی که باشه بۆ ئارامی و دلنیا بوونت له تهنروستیان، وه پرسیار بکه دهر باره یان، پیغه مبه ر له ده فه رمیته:

(من أحب أن يبسط له في رزقه وأن ينسأ له في أثره فليصل رحمه) (۷).

واته: هه ره که سیک پیی خوشه رۆزی فراوان بیته و ته مه نی دریژ بیته با سهردانی خزمانی بکات.

۳۹- با زۆری ئه و که سانه ی که سه ریچی فه رمانی خوا ده که ن وه که مه ر خه می له جی به جی کردنی شه ر عدا ده که ن فریوت نه دن، چونکه رۆژیک دیت سته مکار ده ستی خوی ده گه زیته و په شیمان ده بیته وه وئیمانداریش دل خوش ده بیته به رزگار بوونی دل خوش بوونیکی گه وره، وه ناخوشییه کانی قیامه ت ده بینیت که که س

۳۶- ئه گه ر ئافره تیکی موسلمان ده ست گرتوت به دینه وه بینی که وه لامی فه رمانه کانی په روه دگاری دابووه وه و شانازی به بیروباوه ره که یه وه ده کرد ئه و هه ستی خوشه ویستی خۆتی بۆ دهر بیره و به هاوپیی خۆتی بگره، چونکه خوشه ویستی له بهر خوا پله و پایه ی به رزه، چونکه پیغه مبه ر له ده فه رمیته:

قال الله تعالى: (المتحابون في جلالي لهم منابر من نور يغبطهم النبيون والشهداء) (۸).

واته: خوشه ویستان له بهر خاتری من له رۆژی دوا ییدا له سهر مینه ری نورن، که پیغه مبه ران وشه هیده کان خۆزگه یان پی ده بن.

۳۷- ئه گه ر کاته که ت به باشی دابه ش نه که یته ئه و له ده ستت ده چیته، چونکه تۆ پیویستیت به پیداجونه وهی وانه کانت هه یه ئه گه ر قوتابی بیت، وه پیویسته هه ستیت به ئه نجامدانی ئه رکی مال و میردت، وه دهر چونیکی که سودمه ند بیته، وه خویندنه وه یه که که به سود بیته، وه سهردانی که س و کارت.

(۶) (راه الترمذي، وصححه الألباني في : صحيح سنن الترمذي: ۲۳۹۰، وصحيح الجامع الصغير: ۴۳۱۲).

(۷) (متفق عليه، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ۵۹۵۶).

لنا في البهائم لأجراً؟ فقال في كل ذات كبد
رطبة أجر^(۹).

واته: پیاویک به ریگایه کدا ده پړویشته،
وتونیتي زوری بو هینا، بیریکی بینی
دابه زییه ناوی وئای خوارده وه وهاته
دهر وه بینی سه گیگ هه ناسه برکی یه تی
وله تونیتیدا خوّل ده خوات، پیاوه که ووتی
ئه م سه گه یش له تونیتیدا وه کو منی به سه ر
هاتووه، دابه زییه وه ناو بیره که و پیلاره کانی
پر ئاو کرد و به ده می گرتی تا سه رکه وت
وسه گه که ی تیر ئاو کرد، خوای گه وره یش
سوپاسی کرد ولی خویش بوو. وتیان ئه ی
پیغه مبه ری خوا اا ئایا له به زه بی هاتنه وه
به ئازه لیشدا پاداشتمان هه یه؟ فه رموی:
به لئ له هه مو ئازه لئکی زیندوو پاداشتان
بو هه یه.

هه روه ها ده فه رمیت:

(عذبت امرأة في هرة حبستها حتى ماتت،
جوعاً فلا هي أطعمتها ولا هي أرسلتها تأكل
من خشاش الأرض)^(۱۰).

واته: ئافره تیک سزا درا له سه ر پشیله یه که
به ندی کرد هه تا مرد له برس، نه خواردنی

(۹) (البخاري: ۶۰۰۹) .

(۱۰) (البخاري: ۲۳۶۵) .

خاوه نی هیچ شتیکی نییه ته نها ئه و کتابه
نه بیته که به ده ستی راستی ده یدریتی و
ده لیت: ورن ئه م کتابه ی من بخویننه وه،
چونکه من دلنیا بووم که توشی ئه م
سه ره نجامه باشه ده بم. خوای گه وره
ده فه رمیت:

﴿هَازُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَةَ اِنِّي ظَنَنْتُ اَنِّي مُلَاقٍ
حَسَابِيَةَ﴾ [الحاقة: ۱۹-۲۰] .

۴۰- سۆزو به زه بی بچینه له دلتدا، وه
به زه بیته به گه وره و بچوکدا بیته وه ته نانه ت
به ئازه لایش، پیغه مبه ر اا ده فه رمیت:

(من لا يرحم لا يرحم)^(۸).

واته: ئه و که سه ی به زه بی به که سدا
نه یاته وه ره حمی پی ناکریت.
وه پیغه مبه ر اا فه رمویه تی:

(بينما رجل يمشى بطريق فاشتد عليه العطش
فوجد بئرا فتزل فيها فشرب، ثم خرج فإذا
كلب يلهث يأكل الثرى من العطش، فقال
الرجل: لقد بلغ هذا الكلب من العطش مثل
الذي كان بلغني فتزل البئر فملاً خفيه
فأمسكه بفيه حتى رقي فسقى الكلب فشكر
الله له فغفر له، فقالوا يا رسول الله اا وإن

(۸) (البخاري، الفتح: ۱۰/ح ۶۰۱۳) .

۴۳- رۆشنبیری دینی خۆت وه بگره به گوی گرتن له وتاری دینی، و خویندنه وهی گۆفاری دینی سوومه ند.

۴۴- یارمه تیده ربه له سه ر بلاو کردنه وهی خیر و چاکه وره وشتی جوان وزانیاری به سود له مال و خویندنگه وله لای خزم وهاورپییانت.

۴۵- سوربه له سه ر یارمه تیدانی دایکت له کاروباری مال وه، چونکه ئه مه چاکه کردنه له گه لیدا وپاداشت دانه وه یه تی له به رامبه ر چاکه زۆره کانی، ههروه کو چۆن راهینانه بۆ خۆتیش تا له ژيانی داهاتوودا سه رکه وتوو بیت به ویستی خوای گه وره، وه ئاگادارت ده که مه وه له سستی و ته مه لی کردن به ناوی خویندن و نه نجامدانی نه رکی خویندنگه .

۴۶- هه میشه روو خۆش به، چونکه ئه مه هیچی تینا چیت، به لام خوشه ویستی خه لکی به ده ست دینیت وله هه مان کاتدا پاداشت وهرده گریت، پیغه مبه ر لا ده فه رمیت:

(تیسمک فی وجه أخیک لک صدقة)^(۱).

واته: روو خۆشی وزه رده خه نه ت له به رامبه ر موسلماناندا بۆ تو خیر و چاکه یه .

پیدا نه به ریدا خۆی خواردن په یدا بکات، له سه ری خرایه ناو ئاگری دۆزه خه وه .

۴۱- ئاگاداری بانگخووانی خرایه به به ناوی پیشکه وتن، که هه موو هۆکارێک ده گرنه به ر بۆ تیک دان وخراپ کردنی ئافره تی موسلمان، وه بۆ ده رکردنیان له پاکیتی وپاریزراوی وپۆشته ییه وه بۆ رووتی و خۆده رخستن، وه به کارهینانی هۆکاری جۆراوجۆر وگرتنه به ری رېگا بۆ له ری لابردنیان، وه ئاگاداری خوشکانت به له که وتنه ناو خرایه کاری و فروفیلایانه وه به گوفتاره کانیان.

۴۲- شانازی بکه به دینه که ت، وه سه ره به رز به به بیروباوه ره که ت، خوای گه وره ده فه رمیت:

﴿وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

[آل عمران: ۱۳۹].

واته: هه ر ئیوه سه ره به رزو پایه بلندن، ئه گه ر باوه پردارین.

وه ئاگادارت ده که مه وه له وهی که شه رم بکه یت له ئاشکرا کردنی دروشمه کانی دینه که ت بیانشاریته وه .

(۱) رواه الترمذی، وصححه الألبانی فی : صحیح سنن

الترمذی: ۱۹۵۶، وصحیح الجامع الصغیر: ۲۹۰۸ .

دواى دهخه ن وله كاتى خویدا نه نجامى نادن، ئيتىر به هوئى سه رقاليان وه بيت به ئيش وكاره وه يان به قسهى بئى سو ده وه، په نا ده گرم به خواى گه وره كه له مانه بيت، خواى گه وره ده فهرميئت:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ [الماعون: ۴-۵].

واته: هه پرشه وتيا چون ودوزه خ بو ئه و نويز خوينانهى كه بئى ناگا وكه مته رخه من له نويزه كانيان ودواى دهخه ن وله كاتى خویدا نه نجامى نادن تا كاته كهى به سهر ده چيئت.

۵۰- روژوو گرتن پله وپايه وپاداشتيكى زور گه وره هى هه يه، هه روه ها روئيكي گرنكى هه يه له پاك كرده وهى دهرون و ويژداندا، خوژگه خوئت راده هينا له سهر روژووى سوننه ت، وه كو شه شه لان وسئ روژ له هه موو مانگيكا.

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك أتوب إليك

۴۷- ناگادارت ده كه مه وه له توپه بوون وه لچون، پياويك هاته خزمه ت پيغه مبه ر لا وپئى فه رموو: ئاموژگاريم بكه، پيغه مبه ر لا فه رمووئى:

(لا تغضب، فردد مراراً قال: لا تغضب)^(۱۲).

واته: توپه مه به، پياوه كه چه ند جاريك ئه مهى دووباره كرده وه، پيغه مبه ر لا هه ر ده يفه رموو: توپه مه به.

وه بزانه توپه بوون له شه يتانه وه يه، بوئه خوئت برازينه وه به ئارام گرتن وليبوردين له به رامبه ر هه له ئى خه لكى.

۴۸- ناگاداربه له لاسايى كرده وه وچا وليكردنى كافران له داب ونه ريت و هه لسوكه وت وجل وبه رگ وخواردن وخواردنه وه و جگه له مانه، پيغه مبه رى خوا لا ده فهرميئت:

(من تشبه بقوم فهو منهم)^(۱۳).

واته: هه ر كه سيك خوئى بچوئيئت به هه ر نه ته وه يه ك ئه وا له وانه .

۴۹- زوريك له ئافره تان خه م ساردى وكه مته رخه مى ده كه ن له نويزه كانيان و

(۱۲) (البخاري: ۶۱۱۶).

(۱۳) (راه أبو داود، وصححه الألباني في: صحيح سنن أبي داود: ۴۰۳۱، وصحيح الجامع الصغير: ۲۸۳۱).